

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Phileremi Palaeologi Monachi De Oratione Dominica Liber

Lardenoy, Martin de

Parisiis, 1673

Et Ne Nos Inducas in tentationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9892

ET NE NOS INDUCAS
in tentationem.

^a Lib. de
nat. &
grat. cap.
18.

^b Epist.
207. fin.

^c Lib. de
Dom. per-
fect. cap.
2.
Gal. 6. 7.

^d Epist.
9. init.
Math. 6.
33.

QUod licet non fiat, nisi vo-
luntas adsit; tamen ut fiat,
voluntas sola non sufficit. Ideo pro
hâc re nec superflua nec impudens
Domino immolatur oratio. Nam
quid stultius quàm orare ut facias
quod in potestate habeas? ^b Nemo
est enim tam imperitus, tam car-
nalis, tam tardus ingenio, qui non
videat Deum facere quod rogari se
præcepit ut faciat? ^c *Nolite errare,*
inquit Apostolus, *Deus non irride-*
tur. O homo, non verborum tuo-
rum tantùm, verum etiam cogita-
tionum testis est Deus. Si aliquid à
tanto divite veraciter ac fideliter
poscis, ab illo à quo poscis, te acci-
pere crede quod poscis. ^d Qui au-
tem orat, & dicit: *Ne nos inferas*
in tentationem; non utique id orat
ut homo sit, quod est naturâ; ne-
que id orat ut habeat liberum ar-
bitrium, quod jam accepit cum

crearetur ipsa natura ; neque orat remissionem peccatorum , quia hoc superius dicitur , *Dimitte nobis* Ib. v. 12; *debita nostra* ; neque orat ut accipiat mandatum , si enim in tentationem inductus fuerit , hoc est , in tentatione defecerit , facit utique peccatum quod est contra mandatum. Orat ergo ut non peccet , hoc est , ne quid faciat mali ; quod pro Corinthiis orat Apostolus Paulus dicens : *Oramus autem ad Dominum ne quid faciatis mali.* 2. Cor. 13. 7. Unde satis apparet quod ad non peccandum , id est , ad non male faciendum , quamvis esse non dubitetur arbitrium voluntatis , tamen ejus potestas non sufficiat , nisi adjuvetur infirmitas. 2 Lib. de dono persever. cap. 6. Atenim voluntate sua quisque deserit Deum , ut merito deseratur a Deo. Quis hoc negaverit ? Sed ideo petimus ne inferamur in tentationem , ut hoc non fiat. Et si exaudimur , utique non fit , quia Deus non permittit ut fiat. Nihil enim fit , nisi quod aut ipse facit , aut fieri ipse permittit.

Potens ergo est & à malo in bonum
 flectere voluntates , & in lapsum
 pronas convertere , ac dirigere in
 sibi placitum gressum. Cui non
 Ps. 84. 7. frustra dicitur : *Deus tu convertens*
vivificabis nos. Non frustra dicitur :
 Ps. 65. 9. *Ne des ad movendum pedem*
 Ps. 139. 9. *meum.* Non frustra dicitur : *Ne*
tradas me Domine à desiderio meo
peccatori. Postremò , ne multa
 commemorem , cùm vobis plura
 fortasse occurrant , non frustra dicitur :
Ne nos inferas in tentationem. Nam quisquis in tentationem
 non infertur , profectò nec in tentationem suæ malæ voluntatis infertur : & qui in tentationem suæ malæ voluntatis non infertur , in
 Iacob. 1. nullam prorsus infertur : *Vnus-*
 14. *quisque enim tentatur , ut scriptum*
 Ib. v. 13. *est , à concupiscentiâ suâ abstractus & illectus. Deus autem neminem tentat , tentatione scilicet noxiâ.* Nam est & utilis , quâ non decipimur vel opprimimur , sed probamur secundùm quod dictum
 Ps. 25. 2. *est : Proba me domine , & tenta-*
 Eccl. 22.

me. ^a Tentatur Abraham de im-
molando dilectissimo filio suo
Isaac, ut pia ejus obedientia pro-
baretur, sæculis in notitiam profe-
renda, non Deo. ^b Et si sciebat se
Abraham; nos non noveramus
Abraham. Aut sibi, aut certè no-
bis prodendus erat. Sibi, ut sciret
unde gratias ageret: Nobis, ut sci-
remus vel quid à Domino depreca-
remus, vel quid in homine imita-
remur. ^c Illâ ergo noxiâ tentatio-
ne quam significat Apostolus di-
cens, *Ne fortè tentaverit vos qui
tentat, & inanis sit labor vester,*
Deus, ut dixi, *neminem tentat,*
hoc est, *neminem infert vel indu-
cit in tentationem.* Nam tentari,
& in tentationem non inferri, non
est malum: immò etiam bonum
est, hoc est enim probari. Quod
itaque dicimus Deo, *Ne nos infe-
ras in tentationem,* quid dicimus,
nisi, ne nos inferri sinas? Unde sic
orant nonnulli, & legitur in codi-
cibus pluribus, & hoc sic posuit
beatus Cyprianus, *Ne patiaris*

a Lib. 166
de Civit.
Dei, cap.
32.

b Ser. 723
de temp.
cap. 3.

c Lib. de
dono per-
sev. cap.
6. 7.

1. Theff.
3. 5.
Iacobi 1.
13.

Matth.
6. 13.

nos induci in tentationem. In Evangelio tamen græco nusquam inveni, nisi, *Ne nos inferas in tentationem.* Tutiores igitur vivimus, si totum Deo damus, non autem nos illi ex parte, & nobis ex parte committimus; quod vidit iste venerabilis Martyr. Nam cum eundem locum orationis exponeret, ait post cætera: *Quando autem ro-*

Cypri.

gamus ne in tentationem veniamus, admonemur infirmitatis & imbecillitatis nostræ, dum sic rogamus, ne quis se insolenter extollat, ne quis sibi superbè arroganterque aliquid assumat, ne quis aut confessionis aut passionis gloriam suam ducat; cum Dominus ipse humilitatem docens dixerit: vigilate, &

Matth.
26. 41.

orate ne veniatis in tentationem: Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma; ut dum præcedit humilis & submissa confessio, & datur totum Deo, quidquid suppliciter cum timore Dei petitur, ipsius pietate præstetur. Si ergo alia documenta non essent, hæc Domi-

Cap. 7.

de Oratione Dominica Lib. 223
nica oratio nobis ad causam gra-
tia quam defendimus sola suffice-
ret, quia nihil nobis reliquit in quo
tanquam in nostro gloriemur. Si
quidem & ut non discedamus à
Deo, non ostendit dandum esse nisi
à Deo, cum poscendum ostendit à
Deo: qui enim non infertur in-
tentationem, non discedit à Deo.
Non est hoc omnino in viribus li-
beri arbitrij, quales nunc sunt.
Fuerat in homine antequam cade-
ret. Quæ tamen libertas volunta-
tis in illius primæ conditionis præ-
stantiâ quantum valuerit, apparuit
in Angelis, qui diabolo cum suis
cadente in veritate steterunt, & ad
securitatem perpetuam non caden-
di, in quâ nunc eos esse certissimi-
sumus, pervenire meruerunt. Post
casum autem hominis nonnisi ad
gratiam suam Deus voluit pertine-
re ut homo accedat ad eum; neque
nisi ad gratiam suam voluit pertine-
re ut homo non recedat ab eo.
Idonea fuit humana natura per li-
berum arbitrium vulnerare se. Sed

*a Serm. 13.
de verb.
Ap. 1. 23*

T iij

2 *Serm.*
12. *de*
verb. Ap.
sap. 4.

jam vulnerata & faucia, non est idonea per liberum arbitrium sanare se. ^a Nunc verò tu naturæ defensor, vel potiùs oppugnator, dum quasi de naturâ sanâ laudas creatorem, excludis à languidâ salvatorem. Qui creavit, sanat: ruentem per seipsam, levat per seipsum.

Ibid.
cap. 3.
Sap. 9. 15.
Gal. 5. 17.

^b Ita ne tu ita vivis in hoc corruptibili corpore quod *aggravat animam*, ut caro non concupiscat adversus spiritum tuum, & spiritus adversus carnem tuam? Ista rixa non est in te? Nulla est concupiscentia carnis, quæ resistat legi mentis? Si nihil in te alteri resistit, vide totum ubi sit. Si spiritus tuus à carne contrà concupiscente non dissentit, vide ne fortè carni mens tuâ tota consentiat: vide ne fortè ideo non sit bellum, quia pax perversa est. Fortè in totum carni consentis, & nulla rixa est. Quam spem habes quòd possis aliquando vincere, qui nondum capisti pugnare? Si autem condelectaris legi Dei secundum interiorem hominem, vides autem

Rom. 7.
22. 23.

de Oratione Dominica Lib. 225
aliam legem in membris tuis re-
pugnantem legi mentis tuæ : si hâc
condelectaris , hâc ligaris ; liber es
in mente , servus in carne. Si jam
ita est , compatere potiùs homini di-
centi : *Non quod volo , ago.* Tu Rom. 7.
20.
enim non vis ut concupiscentia illa
quæ resistit menti tuæ ; omnino non
sit in te ? Mali voti homo es si tali
adversario non vis carere. Ego fa-
teor tibi , quidquid in me rebellat
adversus mentem meam , & liti-
gat mecum delectatione contrariâ ,
quidquid tale in me est , omnino
interficere volo. Etsi ei fortè ad-
juvante Domino non consentio ,
nolo habere cum quo litigem. Mul-
tum est mihi optabilius inimicum
non habere , quàm vincere. Neque
enim illud ipsum quòd *caro concu-* Gal. 5.
17.
piscit adversus spiritum , non est
meum : aut verò ex contrariâ natu-
râ compactus sum ? Et illud meum
est : & quòd ei non consentio , a Ser. 43.
de verb.
Domini
cap. 9.
Rom. 7.
20.
meum est. Pars aliquantùm libera
resistit reliquiis servitutis. Non
quod volumus , facimus. Quare ?

Gal. 5. 17.
 25. 1m.
 13. de
 verb. Ap.
 sap. 9.

Quia volumus ut nullæ sint concupiscentiæ, sed non possumus. Velimus, nolimus, habemus illas: velimus, nolimus, titillant, blandiuntur, stimulant, infestant, surgere volunt. Premuntur, nondum extinguuntur, quamdiu caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Hoc est opus nostrum in hac vitâ, actiones carnis spiritu mortificare, quotidie affligere, minuere, frænare, interimere. Quàm multa enim proficientes non jam delectant, quæ antea delectabant? Quando ergo delectabat, & non ei consentiebatur; mortificabatur. Quia jam non delectat, mortificatum est. Calca mortuum, transi ad vivum: Calca jacentem, conflige cum resistente: mortua est enim una delectatio, sed vivit altera: & illam, dum non consentis, mortificas: cùm cœperit omnino non delectare, mortificasti. Hæc est actio nostra: hæc est militia nostra. In hoc agone cùm conflagimus, Deum habemus spe-

de Oratione Dominica Lib. 227
Etatorem : in hoc agone laboramus,
Deum poscimus adiutorem. Si
enim nos ipse non adjuvat ; non di-
co vincere , sed nec pugnare pote-
rimus. ^a *Quid ergo lex ? prævari-* Gal. 3. 19.
cationis gratiâ posita est , unde hu- 2 Ibid.
miliaretur cervix superborum , cap. 4.
multum sibi tribuentium , & vo-
luntati suæ tantum arrogantium ,
ut sibi liberum arbitrium posse pu-
tarent ad justitiam sufficere. ^b No- b Ser. 11.
verat Deus superbiam tuam : nove- de verb.
rat quia dicebas , ô si sit qui doceat ; Apost.
ô si sit qui mihi ostendat. Ecce lex cap. 8.
dicit tibi : Non concupisces. Co- Rom. 7.
gnovisti legem dicentem : Non con- 7.
cupisces. Surrexit concupiscentia ,
quam non noveras , (inerat enim ,
sed nesciebatur.) Cœpisti conari
vincere quod inerat , & apparuit
quod latebat. Superbe , per legem
factus es prævaricator. Agnosce c Lib. de
grat. &
lex erit nisi virtus peccati. Augetur libero arb.
enim concupiscentia , & majores cap. 4.
vires accipit lege prohibente , nisi
adjuvet spiritus gratiæ. Hoc est

quod dicit ille ipse doctor gentium:
Aculeus autem mortis est peccatum, virtus verò peccati lex. Ecce unde dicit homo: volo legis servare mandatum, sed virtute concupiscentiæ meæ vincor. Et cum voluntas ejus convenitur & ei dicitur,
 2. Cor. 15. 56. *noli vinci à malo; quid ei prodest, nisi gratiâ succurrente fiat? Quod ipse Apostolus secutus adjunxit: nam & cum dixisset, Virtus verò peccati lex; continuo subjecit: Gratias autem Deo qui dat nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.* Ergo & victoria quâ peccatum vincitur, nihil aliud est quàm donum Dei, in isto certamine adjuvantis liberum arbitrium. propter quod dicit & cælestis magister: *Vigilate & orate ne intretis in tentationem.* Ergo unusquisque contra suam concupiscentiam dimicans oret ne intret in tentationem, id est, ne sit ab illâ abstractus & illectus. Non autem intrat in tentationem, si voluntate bonâ vincat concupiscentiam malam.

ROM. 12.
21.

2. Cor. 15.
57.

Matth.
26. 41.

Nec tamen sufficit arbitrium voluntatis humanæ, nisi à Domino victoria concedatur oranti ne intret in tentationem. ^a Tunc itaque victa vitia deputanda sunt, cum Dei amore vincuntur, quem nisi Deus ipse non donat, nec aliter nisi per mediatorem Dei & hominum, hominem Jesum Christum, qui factus est particeps mortalitatis nostræ, ut nos participes faceret divinitatis suæ. ^b Per hunc amorem Creatoris benè quisque utitur etiam creaturis: sine hoc amore Creatoris nullus quisquam benè utitur creaturis. ^c Sicut enim *radix est omnium malorum cupiditas: sic & radix omnium bonorum charitas.* ^d Tria genera vitiorum, id est, voluptas carnis, & superbia, & curiositas omnia peccata concludunt, quæ mihi videntur à Joanne Apostolo enumerata cum dicit: *Nolite diligere mundum; quoniam omnia quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & ambitio factu-*

^a Lib. 21.
de Civit.
Dei c. 16.

^b Lib. 4.
contra Iu-
lian. cap.
3. fin.

^c Serm.
12. de
verb. Do.
cap. 7.
1. Tim 6.
10.
^d In Psal.
8. fin.

1. Ioan.
2. 15. 16.

*a Tract. 2.
in Epist.
Ioan. fin.*

li. 2. Omnes enim dilectores mundi, qui dilectione inhabitant mundum, sicut cælum inhabitant quorum sursum est cor & ambulant carne in terrâ: omnes ergo dilectores mundi, mundus vocantur. Ipsi non habent nisi ista tria, desiderium carnis, desiderium oculorum, & ambitionem sæculi. Desiderant enim manducare, bibere, concumbere, uti voluptatibus istis. Nunquid non est in his modus; aut quando dicitur, nolite ista diligere, hoc dicitur, ut non manducetis, aut non bibatis, aut filios non procreetis? Non hoc dicitur: sed sit modus propter Creatorem, ut non vos illigent ista dilectione, ne ad fruendum hoc ametis quod ad utendum habere debetis. *b Lib. 4.
con. Iul.
cap. 14.* Alimentorum sustentaculis indigemus. Si suavia non sint quæ ore sumuntur; nec sumi possunt, & nauseando sæpe respuuntur, & perniciofa sunt cavenda fastidia. . . Cùm ergo natura poscit supplementa quæ defunt, non vocatur libido, sed fames aut

de Oratione Dominica Lib. 231
fitis. Cùm verò suppletâ necessita-
te amor edendi animum sollicitat,
jam libido est, jam malum est, cui
cedendum non est, sed resistendum.

^a Hoc malo quantum attinet ad ^a *lib. sup.*

eam partem quâ sibi sexus uterque
miscetur, bene utuntur nuptiæ,
cùm conjuges procreant filios per
illam, nihilque faciunt propter il-
lam. ^b Quantæ autem & quàm ^b *Lib. 5.*

tranquillæ potestatis essemus, e-
tiam de his motibus quibus ali-
menta sumuntur & digeruntur, in
illâ felicitate paradisi, quis possit
ut certum est, indagare, quis ut
dignum est, explicare? ^c Sed nullâ ^c *Lib. 4.*

ratione crediderim in illo tantæ fe-
licitatis loco aut carnem concupi-
visse adversus spiritum, & spiritum
adversus carnem, atque in istâ con-
flictatione sine internâ pace vixisse;

aut spiritum desiderii non repu-
gnasse carnalibus, sed quidquid
undecumque libido suggererat,
turpi servitio peregisse: ^d Nondum ^d *Lib. 2.*
quippe anima rationalis, domina ^d *de pecc.*
carnis, inobediens extiterat Domi- ^d *mer. cap.*
22.

no suo, ut pœnâ reciprocâ inobedientem experiretur carnem famulam suam cum sensu quodam confusionis & molestiæ suæ : quem sensum certè ipsa per inobedientiam suam non intulit Deo : Neque enim Deo pudendum est aut molestum, si nos ei non obedimus, cujus in nos summam potestatem nullomodo minuere valeamus : sed nobis pudendum est quòd imperio nostro caro non servit, quia hoc fit per infirmitatem, quam peccando meruimus, vocaturque peccatum habitans in membris nostris. Sic est autem hoc peccatum, ut sit pœna peccati.^a Remanet igitur, ut aut nulla ibi fuerit carnalis concupiscentia, sed ille fuerit vivendi modus, ut omnia necessaria congruis membrorum officiis sine ullius motu libidinis implerentur (non enim quia terra non libidine sed voluntate motis agricolarum manibus seminatur, ideo suos pariendos non concipit fœtus :) aut ne nimium videamur offendere homines qui voluptatem

^a Lib. 4.
cont. Iul.
cap. 14.

de Oratione Dominica Liber. 233
voluptatem corporis quomodo-
cumque defendunt, ita ibi creda-
tur carnalium sensuum fuisse libi-
dinem, ut omnimodo rationali
subdita voluntati, non alias adesset,
nisi cum per illam vel saluti es-
set corporis, vel stirpis propaginam
consulendum, & tanta adesset ut
nullam ex parte mentem de superna-
rum cogitationum delectatione de-
poneret, nullus supervacuus sive
importunus motus esset ex illa, ni-
hil nisi quod prodesset, fieret per
illam, nihil omnino fieret propter
illam. Nunc vero quam se aliter
habeat, qui dimicant adversus eam,
hi maxime sentiunt. Ingerit se vi-
dentibus vel audientibus aliquid,
quamvis propter aliud videant &
audiant, ut etiamsi tangendi non
inde percipit voluptatem, saltem
voluptariam cogitationem inter ne-
cessaria quae ad eam non pertinent,
motu obrepente furetur. In his
porro cogitationibus etiam quando
nihil illecebrosum adjacet oculis
aut insonat auribus, quae non cona-

234 *Phileremi Palaeol. Monac.*
 tur etiam obsoleta atque sopita, re-
 cordationibus inquietis cum turpi
 delectatione refricare, & castis
 sanctisque intentionibus tumultu
 quodam sordidæ interpellationis
 obstrepere? Jam verò cum ad usum
 ventum fuerit necessariæ voluptatis
 per quam reficimus corpus, quis
 verbis explicet quemadmodum nos
 modum necessitatis sentire non si-
 nat, & ipsum limitem procuran-
 dæ salutis, si qua adsint delectabi-
 lia, rapiendo abscondat & transeat,
 putantibus nobis satis non esse quod
 satis est, dum libenter ejus provo-
 cationibus ducimur existimantes
 nos adhuc agere negotium valetu-
 dinis, cum agamus potius crudita-
 tis. ^a Ita nescit cupiditas ubi finia-
 tur necessitas. ^b Ad hoc incertum
 hilarescit infelix anima, & in eo
 præparat excusationis patrocinium,
 gaudens non apparere quid satis sit
 moderationi valetudinis, ut obten-
 tu salutis obumbret negotium vo-
 luptatis. ^c Pulchras formas & va-
 rias, nitidos & amœnos colores

^a *Ibid.*

^b *Lib. 10. Confess. cap. 31.*

^c *Ibid. cap. 34.*

de Oratione Dominica Lib. 235
amant oculi. ^a Regina colorum, ^{alb inf}
lux ista perfundens cuncta quæ
cernimus, ubi per diem fuero,
multimodo allapsu blanditur mihi
aliud agenti, & cum non advertenti.
Insinuat autem se ita vehementer,
ut si repente substrahatur, cum
desiderio requiratur; & si diu ab-
sit, contristat animum. ^b Quam ^{b Ib. inf.}
innumerabilia variis artibus & opi-
ficiis, in vestibus, calceamentis,
vasis, & hujuscemodi fabricationi-
bus, picturis etiam diversisque fig-
mentis, atque his usum necessarium
atque moderatum, & piam signifi-
cationem longè transgredientibus
addiderunt homines ad illecebras
oculorum, foras sequentes quod
faciunt, intus relinquentes à quo
facti sunt, & exterminantes quod
facti sunt? ^c Movetur certè animus <sup>c Lib. 4.
contra Iu-
lian. cap.</sup>
ad pietatis affectum divino cantico
audito: tamen etiam illic si sonum ^{4.}
non sensum libido audiendi deside-
ret, improbatur: quanto magis si
cantiunculis inanibus vel etiam
turpibus delectatur? Cæteri tres

sensus corpulentiores & quodammodo crassiores sunt, nec se foras projiciunt, sed interius quod ad eos pertinet, agunt. Odor ab olfaciente discernitur, sapor à gustante, tactus à tangente plurima. Non enim hoc est calidum & frigidum, quod lene & asperum, aut ista hoc sunt quod molle ac durum, & ab his omnibus distat quod dicitur leve seu grave. In his omnibus quando molesta vitantur, ut putores, amaritudines, ætus, frigora, & quæque aspera, & dura, & gravia; commoditatis provisio, non libido est voluptatis. Ea verò quæ his contraria commodè sumimus, si nihil eorum interest ad salutem, vel ad declinandam doloris laborisve molestiam, etiamsi cum aliquâ sumuntur delectatione cum præstò sunt; tamen cum absunt, nullâ sunt desideranda libidine: si autem desiderantur, non est bonum: in quibuslibet enim rebus talis domandus & sanandus est appetitus. Quis enim quantuscumque sit car-

de Oratione Dominica Lib. 237
nalis concupiscentiæ castigator, si
locum thymiamate intraverit odo-
ratum, possit efficere ut ei non
suaviter oleat, nisi nares claudat,
aut intentione vehementi aliene-
tur à corporis sensibus? Sed nun-
quid cum inde fuerit egressus, id
domi suæ vel quacumque pergat,
desiderabit: aut si desideraverit,
fatiare debet istam libidinem, non
frænare, & contra concupiscentem
carnem spiritu concupiscere donec
ad illam redeat sanitatem quâ ni-
hil tale desideret? Minimum hoc
quidem: *Sed qui minima spernit,* Eccli. 12.
sicut scriptum est, *paulatim deci-*
dit.^{1.} Huc accedit alia forma ten-
tationis multipliciùs periculosa.
Præter eam enim concupiscentiam
carnis quæ inest in delectatione
omnium sensuum & voluptatum...
inest animæ per eosdem corporis
sensus quædam, non se oblectandi
in carne, sed experiendi per car-
nem vana & curiosa cupiditas, no-
mine cognitionis & scientiæ pallia-
ta. Quæ quoniam & in appetitu

Eccli. 12.

1.

a Lib. 10.

Confess.

cap. 35.

1. Ioan. 2.
16.
a lb. inf.

* Fortè,
sed expe-
riendi
noscen-
dique li-
bidine.

noscendi est, oculi autem sunt ad
cognoscendum in sensibus princi-
pes, *concupiscentia oculorum* elo-
quio divino appellata est. * Ex hoc
autem evidentius discernitur, quid
voluptatis, quid curiositatis agatur
per sensus; quòd voluptas pulchra,
canora, suavia, sapida, lenia se-
ctatur; curiositas autem etiam his
contraria, tentandi causâ, non ad
subeundam molestiam, sed * ad
experiendi noscendique libidi-
nem. Quid enim voluptatis habet
videre in laniato cadavere quod
exhorreas: & tamen sicubi jaceat,
concurrunt, ut contristentur, ut
palleant. Timent etiam ne in som-
nis hoc videant, quasi quisquam
eos vigilantes videre coegerit, aut
pulchritudinis ulla fama persuase-
rit. Ita & in cæteris sensibus, quæ
persequi longum est. Et ex hoc
morbo cupiditatis in spectaculis ex-
hibentur quæque miracula. Hinc
ad perscrutanda naturæ secreta quæ
præter nos est operata, proceditur:
quæ scire nihil prodest, & nihil

de Oratione Dominica Lib. 239
aliud quàm scire homines cupiunt.
Hinc etiam si quid eodem perversæ
scientiæ sine per artes magicas quæ-
ritur. Hinc etiam in ipsâ Religio-
ne Deus tentatur, cùm signa & pro-
digia flagitantur, non ad aliquam
salutem, sed ad solam experien-
tiam desiderata. ^a In quàm multis
minutissimis & contemptibilibus ^a *lib. inf.*
rebus curiositas quotidie nostra
tentatur? Et, quàm sæpe labamur,
quis enumerat? Quoties narrantes
inania primò quasi toleramus ne
offendamus infirmos, deinde pau-
latim advertimus? ^b Quod cùm fa-
cimus, talium delectatio subrepat ^b *Epist.*
& nobis, ut sæpè etiam loqui vana ^{250. post}
delectet, auremque præbere lo- ^{initium.}
quentibus, nec arridere tantùm,
sed etiam risu vinci ac solvi. ^c Ca-
nem currentem post leporem jam ^c *Lib. 103*
non spectro cùm in circo sit. At verò ^{Confess.}
in agro si casu transeam, avertit me
fortassis ab aliquâ magnâ cogitatio-
ne, atque ad se convertit illa vena- ^d *lib. inf.*
tio. ^d Quid cùm me domi seden-
tem stellio muscas captans, vel ara-

nea retibus suis irruentes implicans
 saepe intentum facit? Num quia
 parva sunt animalia, ideo non res
 eadem geritur? ^a Ambitio saeculi,
^a *Tract. 2* superbia est. ^b Quid est autem su-
^{in Epist.} perbia, nisi perversae celsitudinis
^{Ioan. fin.} appetitus? Perversa enim celsitudo
^b *Lib. 14.* est, deserto eo cui debet animus in-
^{de Civit.} hærere principio, sibi quodammo-
^{Dei. cap.} do fieri atque esse principium. ^c A
^{13.} quo enim habet ut sit, apud illum
^c *In Ps.* habet ut ei bene sit. ^d Porro autem
^{70. conc.} si perversè voluerit imitari Deum,
^{2. med.} ut quomodo Deus non habet à quo
^d *Ib. inf.* formetur, non habet à quo rogatur,
 sic ipse velit suâ potestate uti, ut
 quomodo Deus, nullo formante,
 nullo regente vivat: quid restat,
 fratres, nisi ut recedens ab eius ca-
 lore torpescat, recedens à veritate
 vanescat, recedens ab eo quod sum-
 mè atque incomparabiliter est, in
 deterius mutatus deficiat? Hoc dia-
 bolus fecit: imitari Deum voluit,
 sed perversè: non esse sub illius po-
 testate, sed habere contra illum po-
 testatem. Homo autem positus sub
 præcepto

præcepto audivit à Domino Deo :
Noli tangere. Quid ? hanc arbo-
rem. * Quid illi deerat ? Dicatur
mihi : quid illi deerat , in paradiso
constituto , in mediâ opulentiâ ,
mediisque deliciis , cui magnæ de-
licię erant ipsa visio Dei , cuius fa-
ciem quasi inimici timuit post pec-
catum ? Quid illi deerat ut tange-
ret , nisi quia suâ potestate uti vo-
luit , præceptum rumpere delecta-
vit , ut nullo dominante fieret si-
cut Deus , quia Deo nullus utique
dominatur ? ^b Hinc enim & dele-
ctavit quod dictum est : *Eritis sicut*
Dij : quod melius esse possent sum-
mo veroque principio cohærendo
per obedientiam , non suum sibi
existendo principium per super-
biam. ^c Spontaneus est autem iste
defectus : quoniam si voluntas in
amore superioris immutabilis bo-
ni , à quo illustrabatur ut videret ,
& accendebatur ut amaret , stabi-
lis permaneret ; non inde ad sibi
placendum averteretur , & ex hoc
intenebresceret & frigesceret , ut

a *Ib. inf.*
Gen. 2.
& 3.

b *Lib. 14.*
de Civit.
Dei. cap.
11.
Gen. 3.5.

c *Ib. sup.*

vel illa verum crederet dixisse serpentem, vel ille Dei mandato uxoris præponeret voluntatem, putaretque se venialiter transgressorem esse præcepti, si vitæ suæ sociam non desereret etiam in societate peccati. ^a Illud itaque malum, quo cum sibi homo placet tanquam & ipse sit lumen, avertitur ab eo lumine quod ei si placet & ipse sit lumen: illud, inquam, malum præcesserat in abdito, ut sequeretur hoc malum quod perpetratum est in aperto: Verum est enim quod

Proverb. 16. 18. *Scriptum est: Ante ruinam exaltatur cor, & ante gloriam humiliatur.* ^b Meritò initium omnis peccati superbiam Scriptura definivit dicens: *Initium omnis peccati superbia.* Cui testimonio non inconvenienter aptatur etiam illud quod

1. Tim. 6. 10. *Apostolus ait: Radix omnium malorum est avaritia:* si avaritiam generalem intelligamus, quâ quisque appetit aliquid amplius quàm oportet, propter excellentiam suam & quemdam propriæ rei a-

de Oratione Dominica Lib. 243
morem, cui sapienter nomen Latina lingua indidit cum appellavit privatum, quod potius à detrimento quàm ab incremento dictum elucet; omnis enim privatio minuit. Unde itaque vult eminere superbia, inde in angustias egestatemque contruditur, cum ex communi ad proprium damnofo sui amore redigitur. ^a Sermo autem ore procedens, & facta quæ innotescunt hominibus habent tentationem periculosissimam ab amore laudis, qui ad privatam quandam excellentiam contrahere emendicata suffragia tentat. . . . ^b Et sæpe homo de ipso vanæ gloriæ contemptu vanius gloriatur; ideoque non jam de ipso vanæ gloriæ contemptu gloriatur: Non enim eam contemnit cum gloriatur intus. ^c Magnum est de honoribus & laudibus hominum non lætari: sed & omnem pompam inanem præcidere, & si quid inde necessarium retinetur, id totum ad utilitatem honorantium salutemque conferre: ^d

*a Lib. 10.
Confess.
cap. 38.*

b Ib. nis.

*c Ep. 64.
post med.*

quia etsi cuiquam facile est laude carere dum denegatur, difficile est eâ non delectari cum offertur. Et tamen tanta mentis in Deum debet esse suspensio, ut si non meritò laudemur, corrigamus eos quos possumus; ne arbitrentur aut in nobis esse quod non est, aut nostrum esse quod Dei est; aut ea laudent quæ quamvis non desint nobis, aut etiam supersint, nequaquam tamen sunt laudabilia, velut sunt bona omnia quæ vel cum pecoribus habemus communia vel cum impiis hominibus. Si autem meritò laudamur, propter Deum gratulemur eis quibus placet verum bonum, non tamen nobis quia placemus hominibus: sed si coram Deo tales sumus quales nos esse credunt, & non tribuitur nobis sed Deo, cuius dona sunt omnia quæ verè meritoque laudantur. Hæc mihi ipse canto quotidie, vel potius ille cuius salutaria præcepta sunt quæcumque sive in Divinis lectionibus inveniuntur, sive quæ intrinsecus

de Oratione Dominica Lib. 245
animo suggeruntur : & tamen ve-
hementer cum adversario dimi-
cans , sæpe ab eo vulnera capio ,
cùm delectationem oblatae laudis ^{a Lib. 10.}
mihi auferre non possum. ^{conf. cap.} Nam & ^{37.}
contristor aliquando laudibus meis,
cùm vel ea laudantur in me , in
quibus ipse mihi displiceo ; vel e-
tiam bona minora & levia pluris
æstimantur quàm æstimanda sunt.
Sed rursus unde scio an propterea
sic afficior quia nolo de meipso à me
dissentire laudatorem meum , non
quia illius utilitate moveor ? ^{b Ib. inf.} Ite-
rum me diligentius interrogem. Si
utilitate proximi moveor in laudi-
bus meis , cur minùs moveor si
quisquam alius injustè vituperetur,
quàm si ego ? Cur eà contumeliã
magis mordeor , quæ in me , quàm
quæ in alium eadem iniquitate co-
ram me jacitur ? An & ego hoc
nescio ? Etiamne id restat ut ipse me
feducam ? ^{c Lib. 10.} Est enim qualiscumque ^{conf. cap.}
in aliis generibus tentationum mihi ^{37.}
facultas explorandi me ; in hoc
penè nulla est. Nam & à volupta-

246 *Phileremi Palaol. Monac.*
tibus carnis, & à curiositate super-
vacanea cognoscendi video quan-
tum assecutus sim posse refranare
animum meum, cùm eis rebus ca-
reo, vel voluntate, vel cùm ab-
sunt. Tunc enim me interrogo
quàm magis minusve mihi mole-
stum sit non habere. Divitiæ verò,
quæ ob hoc expetuntur ut alicui
istarum trium cupiditatum, vel
duabus earum, vel omnibus ser-
viant, si per se discere non potest
animus utrum eas habens contem-
nat, possunt & dimitti ut se probet.
Laude verò ut careamus, atque in
eo experiamur quid possimus,
nunquid malè vivendum est, &
tam perditè atque immaniter, ut
nemo nos noverit, qui non deteste-
tur? Quæ major dementia dici aut
cogitari potest? At si bonæ vitæ bo-
norumque operum comes & solet
& debet esse laudatio, tam comita-
tum ejus quàm ipsam bonam vitam
deseri non oportet. Non autem sen-
tio sine quo esse aut æquo animo aut
agrè possim, nisi cùm abfuerit.

^a Tentamur his tentationibus quo- ^{a Ib. sup.}
tidie Domine: sine cessatione ten-

tamur. Quotidiana fornax nostra
est humana lingua. Imperas nobis
& in hoc genere continentiam. Da

quod jubes, & jube quod vis." Non <sup>b In Ps.
118. conc.
12. med.</sup>

quia ipsa laus humana culpanda sit
(nam quid tam optandum est ho-
minibus, quàm ut eis placeant quæ
debeant imitari?) Sed propter ip-
sam laudem bene operari, hoc est
vanitatem in suis operibus intueri.

^{c Ib. sup.}
^e Propter quam multa magna fece-

runt qui magni in hoc sæculo nomi-
nati sunt, multumque laudati in
civitatibus gentium: quærentes
non apud Deum, sed apud homi-
nes gloriam, & propter hanc velut
prudenter, fortiter, temperanter,
justeque viventes: ad quam perve-
nientes perceperunt mercedem
suam, vani vanam. <sup>d Lib. 5.
de Civit.
Dei. cap.
19.</sup>

Interest sanè
inter cupiditatem humanæ gloriæ,
& cupiditatem dominationis. Nam
licet proclive sit ut qui humanâ glo-
riâ nimium delectatur, etiam domi-
nari ardenter affectet: tamen qui

248 *Phileremi Paleol. Monac.*

veram, licet humanarum laudum gloriam concupiscunt, dant operam bene judicantibus non displicere.

alt. inf.

Quisquis autem sine cupiditate gloriæ, quâ veretur homo benè judicantibus displicere, dominari atque imperare desiderat, etiam per apertissima scelera quærit plerumque obtinere quod diligit.

*b In Ps.
18. exp. 2.
2. fin.*

Propter hoc vitium, propter hoc magnum superbiæ peccatum Deus humilis venit. Hæc causa, hoc peccatum magnum, iste ingens morbus animarum omnipotentem medicum de cælo deduxit, usque ad formam servi humiliavit, contumeliis egit, ligno suspendit, ut per salutem tantæ medicinæ curetur hic tumor. Jam tandem erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. Qui ergo vult mundum vincere, tria ista vincat quæ sunt in mundo: & per hæc illum vincit etiam, qui suadendo per superbiam decipit mundum.

*c Lib. 3.
de Symb.
ad Cate-
chum. c. 1.*

*d Tract.
2. in Ep.
Ioan. fin.*

Nihil invenis unde tentetur cupiditas humana, nisi aut desiderio

de Oratione Dominica Lib. 249
 carnis, aut desiderio oculorum, 1. Ioan. 2. 16.
 aut ambitione sæculi. Per ista tria
 tentatus est Dominus à diabolo.
 Desiderio carnis tentatus est quan-
 do dictum est ei: *Si filius Dei es,* Matth. 4. 3.
dic lapibibus istis ut panes fiant:
 quando esurivit post jejunium. Sed
 quomodo repulit tentatorem, &
 docuit pugnare militem? Attende
 quid illi ait: *Non in solo pane vi-* ibid. v. 4.
& Deut. 8. 3.
vit homo, sed in omni verbo Dei:
^a Ita enim domitam docuit esse a Lib. de
verâ Re-
lig. c. 38.
 oportere cupiditatem voluptatis,
 ut nec fami cedendum sit. ^b Ten- b Tract.
 tatus est & desiderio oculorum de 2. in Ep.
Ioan. fin.
 miraculo, quando ei dixit: *Mitte* Matth. 4. 6.
te deorsum, quia scriptum est, An-
gelis suis mandavit de te, ut susci-
piant te, nequando offendas ad la-
pidem pedem tuum. ^c Sed neque c Lib. de
vera Re-
lig. c. 38.
 hîc victus est, & ideo sic respondit
 ut intelligeremus non opus esse ad
 cognoscendum Deum tentationi-
 bus visibiliter divina explorare
 molientibus. *Non tentabis,* in- Matth. 4. 7.
 quit, *Dominum Deum tuum:* ^d Id d Tract.
 est, si hoc fecero, tentabo Deum; 2. in Ep.
Ioan. fin.

*a Lib. de
vera Re-
lig. c. 38.
b Tract.
2. in E.
Ioan. fin.*

*Matth.
4. 9.*

*Ibid. v.
16. &*

*c Lib. de
vera Re-
lig. c. 38.
d lb. inf.*

^a non enim ut se de fastigio templi præcipitaret, urgebat, nisi causâ tantum aliquid experiendi. ^b De ambitione sæculi quomodo tentatus est Dominus? Quomodo elevavit eum in excelsum, & dixit ei: *Hæc omnia tibi dabo, si prostratus adoraveris me.* De elatione regni terreni voluit tentare Regem sæculorum: sed Dominus qui fecit cælum & terram, Diabolum calcabat. Quid magnum à Domino Diabolum vinci? Quid ergo respondit Diabolo nisi quod te docuit ut respondeas? *Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.* ^c Ita calcata est superbia. ^d Quamobrem quisquis intus verbo Dei pascitur, non quærit in istâ eremo voluptatem: qui uni Deo tantum subjectus est, non quærit in monte, id est, in terrenâ elatione jactantiam: quisquis æterno spectaculo incommutabilis veritatis adhærescit, non per fastigium hujus corporis, id est, per hos oculos præcipitatur, ut temporalia &

de Oratione Dominica Lib. 251
inferiora cognoscat. ^a Cùm istâ tri- a Homil.
1. de div.
m:d.
plici tentatione Dominus fuisset
tentatus, quia in omnibus illece-
bris mundi hujus tria sunt, aut vo-
luptas, aut curiositas, aut super-
bia: quid ait Evangelista? Post-
quàm perfecit Diabolus omnem
tentationem: omnem scilicet ad il-
lecebram pertinentem. ^b Duo sunt b Ser. 42.
de diver.
cap. 1.
enim quæ in peccata homines aut
alliciunt aut impellunt: Voluptas,
aut dolor. Voluptas illicit, dolor
impellit. Contra voluptates ne-
cessaria est continentia: contra do-
lores patientia. Hoc enim modo
suggeritur humanæ menti, ut pec-
cet. Aliquando dicitur, fac, &
hoc habebis: aliquando autem,
fac, ne hoc patiaris. Voluptatem
præcedit promissio, dolorem com-
minatio. Ut ergo habeant homines
voluptatem, vel non patiantur do-
lorem, peccant. ^c Extenta est & c In Psal.
30. Conco.
1 post
m:d.
parata muscipula inimici. Posuit
in muscipulâ errorem & terrorem:
Errorem quo illiciat: terrorem
quo frangat & rapiat. Tu claude

januam cupiditatis contra errorem: tu claude januam timoris contra terrorem, & educêris de muscipulâ. Hujusmodi pugnae exemplum ipse tibi Imperator tuus qui propter te etiâ tentari dignatus est, in se demonstravit & primò tentatus est illecebris, quia tentata est in illo janua cupiditatis, quando eum
a Ib. inf. tentavit Diabolus. ^a At ubi clausam januam invenit cupiditatis in eo qui tentabatur pro nobis, convertit se ad tentandam januam timoris, & præparavit illi passionem. Denique hoc dicit Evangelista: *Luc. 4. 13.* *Et consummatâ tentatione Diabolus recessit ab eo ad tempus.* Quid est ad tempus? Tanquam rediturus, & tentaturus januam timoris, quia clausam invenit januam cupiditatis. ^b Non enim se-
b Serm. 20. de di- vers. c. 11. ducit ille aut trahit aliquem, nisi quem invenerit ex aliquâ parte jam similem sibi. Invenit enim eum aliquid cupientem, & cupiditas aperit januam intranti suggestioni Diaboli. Invenit illum aliquid ti-

mentem : monet ut fugiat quod illum invenit timere : monet ut adipiscatur quod illum invenit cupere : & per has duas januas cupiditatis & timoris intrat. (^a Sed quomodo ista fiant , ut Diabolicæ suggestiones immittantur , & humanis cogitationibus misceantur , ut eas tanquam suas deputet homo ; unde scit homo ?) Ideo Deus contra ista duo , quorum est unum in blandâ promissione , alterum in terribili comminatione , & promittere dignatus est & terrere : Promittere regnum cælorum , terrere de suppliciis inferorum. Dulcis est voluptas , sed dulcior est Deus : malus est dolor temporalis , sed pejor est ignis æternus. Habes quod ames pro mundi amoribus , immò pro immundis amoribus : habes quod timeas pro mundi terroribus. Sed parum est moneri , nisi impetres adjuvari. ^c Intelligenda est enim gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum , quâ solâ homines liberantur à malo , & sine quâ nul-

a Tract.

55. 172

Joan. med.

b Ser. 42.

de diver.

cap. 1. 2.

c Lib. de

Corr. 6

grat. c. 2.

lum prorsus, sive cogitando, sive volendo & amando, sive agendo faciunt bonum: non solum ut monstrante ipsâ quid faciendum sit, sciant; verum etiam ut præstante ipsâ faciant cum dilectione quod sciunt. Hanc quippe inspirationem bonæ voluntatis atque operis poscebat Apostolus eis quibus dicebat:

Oramus autem ad Deum ne quid faciatis mali: non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est, faciatis. ^a Non se itaque fallant qui dicunt: ut quid nobis prædicatur atque præcipitur, ut declinemus à malo, & faciamus bonum, si hoc nos agimus, sed id velle & operari Deus operatur in nobis? Sed potius intelligant, si filij Dei sunt, spiritu Dei se agi, ut quod agendum est, agant; & cum egerint, illi à quo aguntur, gratias agant: aguntur enim ut agant; non ut ipsi nihil agant: & ad hoc eis ostenditur quid agere debeant, ut quando id agunt sicut agendum est, id est, cum dilectione & delectatio-

2 Cor. 13.
7.

a Ib. inf.

de Oratione Dominica Lib. 255
ne justitiæ, suavitatem quam dedit
Dominus ut terra eorum daret fru-
ctum suum, accepisse se gaudeant :
quando autem non agunt, sive om-
nino non faciendo, sive non ex cha-
ritate faciendo; orent ut quod non-
dum habent, accipiant. Quid enim
habebunt quod non accepturi sunt:
aut quid habent quod non accepe-
runt? Nolunt homines facere
quod justum est, sive quia latet an
justum sit, sive quia non delectat.
Tanto enim quidque vehementiùs
volumus, quanto certius quàm bo-
num sit novimus, eoque delecta-
mur ardentius. Ignorantia igitur
& infirmitas, vitia sunt quæ impe-
diunt voluntatem ne moveatur ad
faciendum opus bonum, vel ab
opere malo abstinendum. Ut au-
tem innotescat quod latebat, &
suave fiat quod non delectabat,
gratiæ Dei est quæ hominum adju-
vat voluntates: quâ ut non adju-
ventur, in ipsis itidem causa est,
non in Deo, sive damnandi præde-
stinati sint propter iniquitatem su-

*a Lib. 2.
de pecc.
merit.
cap. 17.*

a *Ibid.*
cap. 19.

perbiæ, sive contra ipsam suam superbiam judicandi & erudiendi, si filij sint misericordiæ, ^a ut cognoscant non à seipsis, sed ab illo sibi esse lucem quâ illuminentur tenebræ eorum, & suavitatem quâ det fructum suum terra eorum. Cùm autem ab illo illius adjutorium deprecamur, ad faciendam perficiendamque justitiam; quid aliud deprecamur, quàm ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat? quia & hoc ab illo esse deprecandum, ejus gratiâ didicimus dum antea lateret, ejus gratiâ dileximus dum antea non delecta-

r. Cor., 1. *32.* *b* *Lib. de spir. & lit. cap. ult.* *c* *Lib. 4. cont. Iul. cap. 3. multò post med.* *d* *Lib. de spir. & lit. cap. ult.* *ret, ut qui gloriatur, non in se sed in Domino gloriatur.* ^b Nullomodo tamen dicendum est, Deo deesse possibilitatem quâ voluntas sic adjuvetur humana, ^c ut hodie nullas concupiscentias malas habere possimus, contra quas vel invictissimè dimicemus: ^d quandoquidem si nunc velit in quoquam etiam hoc corruptibile induere incorruptionem, atque hîc inter homines morituros

de Oratione Dominica Lib. 257
rituros eum jubere vivere minimè
moriturum, ut totâ penitus vetu-
state consumptâ nulla lex in mem-
bris ejus repugnet legi mentis,
Deumque ubique præsentem ita
cognoscat sicut sancti postea cogni-
turi sunt; quis demens audeat af-
firmare non posse? Cur autem
non fiat, *quis cognovit sensum Do-*
mini? Non tamen parum scio,
cùm scio, quæcumque illa causa sit,
quòd nec justis Dei sit iniquitas, nec
omnipotentis infirmitas. Est igitur
aliquid in ejus abdito altoque con-
silio, cur quandiu vivimus in hâc
carne mortali, est in nobis contra
quod mens dimicet nostra: est e-
tiam propter quod dicamus, *Di-*
mitte nobis debita nostra. Sed ut ti-
bi sic loquar tanquam homini ho-
mo, & talis homo cujus *terrena in-*
habitatio deprimit sensum multa
cogitantem; nihil est in creaturis,
quod attinet ad institutarum divi-
nitas merita naturarum, rationali
mente præstantius. Unde fit con-
sequens, ut mens bona magis sibi

a Lib. 4. 7

cont. Iul.

cap. 3.

*multo post
med.*

Rom. 12.

34.

Matth.

6. 12.

Sap. 9. 15.

258 *Phileremi Paleol. Monac.*
placeat, magisque seipsa delectet,
quàm quælibet alia creatura.
Quàm verò periculosè, immò per-
niciosè sibi placeat, cùm per hoc
tumesceat typho, & morbo inflatio-
nis extollitur, quamdiu non videt
sicut videbit in fine summum illud
& immutabile bonum, in cujus
comparatione se spernat, sibi que
illius charitate vilescat, tantoque
spiritu ejus impleatur, ut id sibi
non ratione solâ, sed æterno quo-
que amore præponat: multum est
disputando velle monstrare. Sapi-
t hæc qui fatigatus fame revertitur
ad semetipsum, & dicit: *Surgam,*
*& ibo ad patrem meum.*² Ideo fa-
ctum est in loco infirmitatis hujus,
ne superbè viveremus, ut sub quo-
tidianâ peccatorum remissione vi-
vamus.^o Non itaque dicitur ho-
mini, necesse est peccare, ne pec-
ces: sed dicitur homini, deserit
aliquantum Deus unde superbis,
ut scias non tuum, sed ejus esse, &
discas superbus non esse.^c Sed
Deus, inquiunt, potest omnia fa-

Iuc. 15.
18.
a lb. inf.

b Lib. de
nat. &
gr. cap.
28.

c Ibid.
cap. 27.

de Oratione Dominica Lib. 259
nare. Hoc utique agit ut sanet omnia : sed agit iudicio suo, nec ordinem sanandi accipit ab ægroto. Proculdubiò quippe firmissimum Apostolum volebat efficere, cui tamen dixit : *Virtus in infirmitate* ^{2. Cor. 12. 9.}
perficitur ; & non ei toties oranti aufert nescio quem stimulum carnis ; quem sibi dicit datum ne magnitudine revelationum extolleretur. Cætera enim vitia tantùm in malè factis valent : sola autem superbia etiam in rectè factis cavenda est. Unde admonentur illi, ne dona Dei suæ potestati tribuendo seseque extollendo graviùs pereant, quàm si nihil operarentur boni, quibus dicitur : *Cum timore & tremore vestram ipsòrum salutem operamini* : *Deus enim est qui operatur in vobis & velle & operari pro bonâ voluntate.* ^{Philip. 2. 12. 13.} Quare ergo cum timore, & tremore, & non potiùs cum securitate, si Deus operatur ; nisi quia propter voluntatem nostram, sine quâ benè non possumus operari, citò potest subrepere

animo humano, ut quod benè ope-
 ratur, suum tantummodò existi-
 met, & dicat in abundantia suâ,
Pfal. 29. 6. Non movebor in eternum? Ideo
 qui in voluntate suâ præstiterat de-
 cori ejus virtutem, avertit paulu-
 lum faciem suam, ut qui hoc dixe-
 rat fieret conturbatus; quoniam
 ipsis est ille tumor sanandus dolo-
 ribus. Hæc vox & Apostoli Petri
 esse potuit; dixerat quippe & ipse in
 abundantia suâ: *Animam meam*
Ioan. 13. 37. pro te ponam; sibi festinando tri-
 buens quod ei fuerat à Domino
 postea largiendum. Avertit autem
 ab illo faciem Dominus, *factus est*
Pfal. 29. 9. conturbatus, ita ut eum, mori pro
 illo metuens, ter negaret. Sed rur-
 sus convertit ad eum faciem suam
 Dominus, & culpam lacrymis di-
 luit. Quid est enim aliud: *Respe-*
xit eum; nisi, ^b latenter subvenit,
 cor tetigit, memoriam revocavit,
 interiore gratiâ suâ visitavit Pe-
 trum, interioris hominis usque ad
 exteriores lacrymas movit & pro-
 duxit affectum? Ecce quemadmo-

a Lib. de
corr. &
grat. cap.
9.

Ioan. 13.
37.

Pfal. 29.
9.

Luc. 22.
61.

b Lib. de
Grat. Chr.
cap. 45.

de Oratione Dominica Lib. 261
dum Deus adjuvando adest volunta-
tibus & actionibus nostris : Ecce
quemadmodum & velle & opera- Phil. 2.
ri operatur in nobis. ^{13.} Factus ergo
fuerat conturbatus : sed quia didi-
cit non de seipso fidere , etiam hoc
ei profecit in bonum , faciente illo
qui diligentibus eum omnia coo- Rom. 8.
perantur in bonum. ^{28.} Salubrius enim
Petrus sibi displicuit quando flevit,
quàm sibi placuit quando præsum-
psit. ^{b Lib. 14.} Hoc superbia malum tunc
animum tentare non poterit , & ^{de Civit.}
contra quod decertemus omnino ^{Deic. 13.}
nullum erit , quando tantâ satiabi-
tur visione , & tantâ inflammabitur
charitate superioris boni , ut ad sei-
psum sibi placendo deficere ab illius
dilectione non possit. ^{c Lib. 4.} Et hæc qui-
dem ita dixerim , ut altius Dei con-
siliium me fatear ignorare , cur etiam
ipsam superbiam , quæ & in rectè
factis animo insidiatur humano ,
non citò Deus sanet ; pro quâ sanan-
dâ illi piæ animæ cum lacrymis &
magnis gemitibus supplicant , ut ad
eam superandam & quodammodo

Y iij

262 *Phileremi Palaol. Monae.*
calcandam & obterendam, dexte-
ram conantibus porrigat. Ubi enim
lætatus homo fuerit in aliquo bono
opere se etiam superasse superbiam;
ex ipsâ lætitiâ caput erigit, & dicit:
Ecce ego vivo: quid triumphas? &
idedò vivo quia triumphas. Ante
tempus enim fortasse de illâ quasi
victâ triumphare delectat, cùm ex-
trema ejus umbra de illo meridie,
quantum arbitror, absorbebitur:
qui meridies Scripturâ dicente pro-
mittitur: *Et educet sicut lumen ju-
stitiam tuam, & judicium tuum
sicut meridiem*; si fiat quod supra
scriptum est: *Revela ad Domi-
num viam tuam, & spera in eum;
& ipse faciet.* Ubi quidem ope-
ramur & nos: sed illo operante
cooperamur, quia misericordia
ejus prævenit nos. Prævenit au-
tem, ut sanemur; quia & subse-
quetur, ut etiam sanati vegetemur.
Prævenit, ut vocemur; subsequetur,
ut glorificemur. Prævenit, ut
piè vivamus; subsequetur, ut cum
illo semper vivamus; quia sine illo

Psal. 36
3. 6.

Psal. 38.
11.

2 Ib. c. 31.

Psal. 22.
8.

nihil possumus facere. ^a Sed incerta est mihi, inquis, de me ipso voluntas Dei. Quid ergo? Tua ne tibi voluntas de teipso certa est, nec times, *Qui videtur stare, videat ne cadat.* ^b Cùm igitur utraque incerta sit, cur non homo firmiori quàm infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit? ^c An verò timendum est, ne tunc de se homo desperet, quando spes ejus ponenda demonstratur in Deo; non autem desperaret, si eam in seipso superbissimus & infelicissimus poneret? ^d Nolite pigri esse, & malè securi. ^e Si quæ delectationes sæculi subrepunt in animam, exerce-
te vos in misericordiâ, exercete vos in eleemosynis, in jejuniis, in orationibus. His enim purgantur quotidiana peccata, quæ non possunt non subrepere in animam propter fragilitatem humanam. ^f Conamini non facere, & si fieri potest, nulla facite: si autem fieri non potest ut nulla faciatis, maneat tamen illa pia confessio. Erit enim respe-

^b Lib. de præd. san. cap. 11.

^c 1. Cor. 10.

^d 12.

^a Lib. de dono pers. c. 22.

^c Lib. de d. cem. Chord. c. ult. ^d Ibid. cap. 11.

^e Ser. 107. de temp. cap. 8.

ctus misericordiae ipsius, ut te conante omnia perimere, & quantum adjuverit, perimente, de reliquis quae tibi restant in itinere invento, & in conatu comprehenso facile ignoscat: tantum proficere affecta, non deficere. Si non te invenit dies ultimus victorem, inveniat vel pugnantem, non captum
^{a Ep. 81.} & addictum. Sicut autem inter ignem & aquam tenenda est via, ut nec exuratur homo, nec demergatur; sic inter apicem superbiae, & voraginem desidiae iter nostrum temperare debemus, sicut scriptum
^{Deut. 17. 11.} est; non declinantes neque ad dexteram, neque ad sinistram. ^{b Ib. inf.} Sic ergo, dilectissimi, diligite otium, ut vos ab omni terrenâ delectatione refranetis, & memineritis nullum locum esse ubi non possit laqueos tendere, qui timet ne revolemus
^{c In Psal. 62. fin.} ad Deum. (Quis enim pertinens ad Christum non variis tentationibus agitur, & quotidie agit cum illo. Diabolus & Angeli ejus, ut pervertatur qualibet cupiditate, qualibet

de Oratione Dominica Lib. 265
 qualibet suggestionē ?)^a Item cū ^{a Epist.}
 aliquid strenuè atque alacriter agi-
 tis, & impigrè operamini, sive in
 orationibus, sive in jejuniis, sive
 in eleemosynis; vel tribuentes ali-
 quid indigentibus, vel *donantes* ^{Coloss. 3.¹}
 injurias, sicut & Deus in Christo ^{13.}
donavit nobis; sive domantes per- ^{1. Cor. 9.}
 niciosas consuetudines, castigan- ^{27.}
 tesque corpus & servituti subjicien- ^{Eph. 4. 2.}
 tes; sive sufferentes tribulationem, ^{Eph. 6.}
 & ante omnia vos ipsos invicem in ^{16. 17.}
 dilectionē. (Quid enim sufferat
 qui fratrem non suffert ?) Sive
 prospicientes astutiam atque insi-
 dias tentatoris, & scuto fidei jacula
 ejus ignita repellentes & extinguen- ^{1. Cor.}
 tes; sive *cantantes & psallentes in* ^{10. 31.}
cordibus vestris Domino, vel voci- ^{1. Cor. 12.}
 bus à corde non dissonis, *Omnia in* ^{6.}
gloriam Dei facite, qui operatur ^{Rom. 12.}
omnia in omnibus: ita ferventes ^{11.}
spiritu, ut in Domino laudetur
 anima vestra. ^b Dona ejus illi ser- ^{b Lib. de}
 vanda committite: fortitudinem ^{sanctæ}
 vestram ad illum custodite. Quid- ^{virgin.}
 quid mali, ipso custodiente, non ^{cap. 52.}

Z

committitis, tanquam remissum ab illo deputate, ne modicum vobis existimantes dimissum, modicum diligatis; & tundentes pectora publicanos ruinosâ jactantiâ contemnatis. De viribus vestris expertis cavete, ne quia ferre aliquid potuistis, inflemini: de inexpertis autem orate, ne supra quàm potestis ferre, tentemini. Existimate aliquos in occulto superiores, quibus estis in manifesto meliores. Cùm aliorum bona fortè ignota vobis, benigne creduntur à vobis, vestra vobis nota non comparatione minuuntur, sed dilectione firmantur: & quæ fortè adhuc desunt, tanto dantur faciliùs, quanto desiderantur humiliùs. Perseverantes in numero vestro præbeant vobis exemplum. ^a Si qui autem adhuc in peccatorum damnabilium delectatione remorantur, apprehendite saluberrimam disciplinam. ^b Agite pœnitentiam qualis agitur in Ecclesiâ, ut oret pro vobis Ecclesia. ^c Mores emendate, peccata redimite; & cùm

Pf. 2. 11.
 a Lib. de
 dono per
 sever. cap.
 22.

b Homil.
 49. cap. 3.
 c Lib. de
 decem
 Chord.
 cap. ult.

de Oratione Dominica Lib. 267
hæc feceritis, Deo gratias agite, à
quo accepistis bene vivere. Et sic
ei gratias agite, ut non insultetis
his qui nondum bene vivunt: sed
eos ipsos moribus vestris hortemini.
² Absit autem à vobis ideò despera- a Lib. 2o
dono per-
sev. c. 22.
re de vobis, quoniam spem vestram
in ipso habere jubemini, non in
vobis: *Maledictus enim omnis qui* Ierem.
17. 5.
Psal. 117.
8.
Pc. 2. 15.
lb. v. 11.
*spem habet in homine. Et: bonum
est confidere in Domino quàm con-
fidere in homine, quia beati omnes
qui confidunt in eum. Hanc spem
tenentes, servite Domino in timo-
re, & exultate ei cum tremore:*
quoniam de vitâ æternâ, quam fi-
liis promissionis promisit non men-
dax Deus ante tempora æterna,
nemo potest esse securus, nisi cum
consummata fuerit ista *vita, quæ* Iob. 7. 1.
*tentatio est super terram: sed fa-
ciet nos perseverare in se usque in
ejus vitæ finem, cui quotidie dici-
mus: Ne nos inferas in tentatio-* Matth. 6.
13.
nem.